

Вяра

19.03 по еретическия, †06 март по православния календар - Свв. преподобномъченик Конон и неговия син Конон. Св. преподобни Аркадий. Свв. Четиридесет и два мъченици в Амория

**Страдание на светите
Четиридесет и двама
Аморийски мъченици
(ок. 845 г.)**

Гръцкият император Теофил, син на император Михаил, наречен още Валвос или Травлос и роден в Аморея, водел чести войни с арабите, като някога ги побеждавал, а някога бил побеждаван от тях.

Веднъж, като тръгнал на поход с голяма войска против агаряните, Теофил обсадил града, наречен Созопетра, родина на сарацинския княз Амирмумна, и искал да превземе този град.

Агарянският княз Амирмумна в това време се намирал на друго място; той изпратил пратеници при цар Теофил, като усърдно го молел да отстъпи от града и да не разорява

любимия му роден град. Но Теофил не послушал молбите му, превзел града, разорил го напълно и се върнал у дома с богатата плячка.

Амирмумна, силно скърбейки за разоряването на своя роден град, твърде много се разгневил и започнал срещу много пари да наема войници отвсякъде - от Вавилон, Финикия, Палестина, Келесирия и далечна Африка.

След известно време той събрал цялата си войска в Тарс и замислил да нападне прекрасния град Аморея, във Фригия, който бил роден град на цар Михаил Травлос, бащата на император Теофил, за да отмъсти за своя роден град Созопетра, разрушен от него.

Като чул за това, гръцкият цар също събрал голяма войска от изток, от запад и от Персия и отправяйки се на война против неприятеля, пристигнал във фригийския град Дорилея, намиращ се на три дни път от град Аморея.

Мнозина от приближените на царя, като узнали със сигурност, че сарацинската войска е много по-многобройна от гръцката, съветвали царя да не влиза в битка с войската на агарянския княз, а жителите на Аморея да изведе и да посели в другите укрепени градове. Но Теофил казал, че е срамно да се отклонява от сражението и да оставя пуст прекрасния град.

Той започнал да подготвя войската за битка и част от нея изпратил да защитава Аморея. Заедно с войската били и следните пълководци: Константин, с прозвище Друнгарий, със сан на патриций, Аций, също патриций, Теофил патриций, Теодор, с прозвище Кратир, имащ чин на протоспатарий, Милисен и Калист, с прозвище Турмарх, Васой и много други пълководци и знатни мъже.

След немного време войските на Теофил и Амирмумна се

срещнали, станало голямо сражение и били избити много хора от двете страни. Отначало гърците имали надмощие над агаряните, а след това, по Божие допущение, сражението се изменило, защото Владиката Христос, прогневен на Теофил заради иконоборството му, лишил гърците от мъжество; агаряните се съвзели и започнали да надделяват над гърците.

Изведнъж цялата гръцка войска се обърнала в бягство, оставяйки своя цар, когото защитавала само персийската войска, наета за пари. Несъмнено цар Теофил щял да бъде убит тук, ако не била настъпила нощта. Но Небесният Цар, Който “се не гневи докрай, нито се вечно сърди”, се омилоствил над християните и внезапно изпратил силен дъжд на агарянските полкове, така че лъковете им отслабнали и те престанали да преследват бягащия цар Теофил и претърпелите поражение гръцки войници.

След тази жестока сеч агарянският княз Амирмумна се приближил към град Аморея и го обградил с дълбок ров, който изкопал около него. Дълго време го обсаждал от всички страни с намерение да го превземе.

А гръцкият цар Теофил бягал посрамен в Дорилея; оттам той изпратил при княз Амирмумна пратеници с много и скъпи дарове, молейки княза да отстъпи от град Аморея. Но последният, силно разгневен за своя разорен град Созопетра, бил неумолим. Като се надсмял над молбата на царя и неговите дарове, наричайки го страхливец и беглец, казал да държат царските пратеници в окови в очакване края на делото и през следващите дни заповядвал да проведат силни атаки срещу града.

Намиращите се в града се съпротивлявали упорито и от градските стени били убити множество агарянски воини и знатни военачалници. Съмнявайки се във възможността да превземе града, княз Амирмумна вече искал да го изостави и

да си отиде в родината си. И това непременно би станало, ако не било коварното предателство на един от аморейските военачалници на име Ватидзис. Този последният, след като се скарал с войводата, замислил да предаде града в ръцете на враговете.

Той пуснал стрела с привързана към нея хартия до агаряните, които вече се готвели да си отидат от градските стени; на хартията било написано следното:

- Защо, след като сте прекарвали тук толкова много време и сте положили такива усилия, си отивате без победа? Окуражете се, бъдете храбри, атакувайте градската стена от тази страна, където се намира стълбът с мраморното изображение на лъва, а на върха на стълба има изображение на финикова палма, направено от камък; аз аз стоя тук и пазя тази страна, ще ви помогна и вие лесно ще превземете града, защото тук стените са стари. Вие сами ще решите каква почест да ми окажете за моята услуга към вас.

Когато намерили тази записка, привързана към стрелата, и я донесли на княз Амирмумна, той я прочел и много се зарадвал. Веднага заповядал на цялата си войска да се приближи към посочената стена и със съдействието на коварния Ватидзис агарянската войска влязла в града, в който настанало голямо избиване, така че християнска кръв текла като река по градските улици, градът бил опустошаван не само с меч, но и с огън, защото веднага бил подпален от всички страни, и това било Господното наказание над хората, заради умножилите се по това време ереси сред гърците. Тогава сред жителите на този град почти никой не оцелял от агарянския меч или огън, а останалите по това време невредими впоследствие не избегнали смъртта, а някои пленяването.

Когато избиването на жителите се прекратило, били взети в плен гореспоменатите воеводи, изпратени от царя за защита

на града: Константин, Аеций, Теофил, Теодор, Милисен, Калист, Васой и други военачалници, които били общо четиридесет и двама души. Останалите живи мъже и жени, юноши и девизи също били пленени, при което агарянският княз заповядал да отделят мъжете от жените, юношите и девиците, и се оказало, че мъжете били около седемдесет хиляди, а жените, девиците и юношите - безброй. Князът заповядал да посекаат всички мъже с меч, оставяйки живи само посочените воеводи и военачалници, а жените и децата разделил на своите войници. Така този прекрасен град Аморея за един ден погинал от меч и огън поради греховете на нечестивия цар Теофил, отстранил иконите от църквите и жестоко измъчвал много свети изповедници заради иконопочитанието.

След това мъчителят Амирмумна заповядал да освободят от оковите изпратените от Теофил хора, видели цялото разоряване на града и ги изпратил при царя да му разкажат всичко, което са видели.

Получавайки такова известие, царят изпаднал в голяма печал. След това той изпратил при Амирмумна пратеници, желаейки да откупи своите воеводи и военачалници за двеста кентенария. Но последният не искал да върне пленниците на такава цена, казвайки, че е похарчил хиляди кентенарии за събиране на войска; като се надсмял над царското послание и над пратениците, князът ги изпратил с безчестие.

Тогава Теофил се разболял от силната скръб и не след дълго починал от тази болест. Пленниците били отведени в Сирия. Предалият града на враговете военачалник Ватидзис се отрекъл от Христа, станал отстъпник, приел агарянската вяра, за което и получил от княза големи почести и дарове.

Княз Амирмумна, като довел в своята страна пленените гръцки воеводи с дружината им, четиридесет и двама на брой,

заповядал да ги затворят в окови в мрачна тъмница, където им надянали вериги на краката и ги измъчвали с глад и жажда. Така светците пребивавали в голямо утеснение, претърпявайки страдания не толкова от агаряните, колкото от споменатия отстъпник Ватидзис, силно озлобен срещу тях.

След известно време нечестивите агаряни, по внушение на своя княз започнали да обръщат светите затворници в своята агарянска вяра, защото този нечестив княз смятал за своя заслуга да пленява и душите на тези, на които е пленил телата.

Веднъж в тъмницата при светците дошли някои хора и като че проявявайки милосърдие към тях, им дали неголяма милостиня, при което ги съветвали да пощадят себе си и да се освободят от тежкия тъмничен затвор, - освобождението ще стане тогава, когато преминат в мохамеданската вяра. Но светците не искали да слушат тези лукави думи, желаейки по-добре през целия си живот да търпят тежки лишения и тъмничен затвор и даже да приемат най-жестока смърт, отколкото да се отрекат от Христа и да преминат в Мохамедовата вяра. С такива съблазни тези лукави прелъстителни идвали при светците не веднъж, но много пъти. Но те нищо не постигнали, макар и да обещавали на светците от името на своя княз не само свобода, но и почести и големи дарове.

Веднъж някои от най-знатните мъже, идвайки и давайки милостиня на затворниците, седнали около тях, и започнали да плачат с престорени сълзи, сякаш съжалявали за тях, които толкова дълго били затворени в тъмница, и говорели помежду си:

- До колко много страдания води неверието във великия пророк Мохамед! Ето, тези, които сега виждаме в тежки окови, не са ли благородни мъже, почитани от своя цар, храбри на

война и прославяни от народа си? Не са ли имали те под свое началство не по-малко от седемдесет хиляди войници и добре укрепения град Аморея? Но ето, те са предадени в ръцете на нашия протосимвол (както те наричали своя княз); кой отне от тях силата и твърдостта им? Не ги ли е направило безсилни само това, че отхвърлят великия пророк Мохамед, чиито слуги, вярващи в него, са удържали такава славна победа? Но не е чудно, че те още не вярват в него, защото още не са го познали, тъй като не са били научени от никого, непозналите и съгрешаващи само поради незнание лесно могат да получат прошка.

След това царедворците се обърнаха към светците и им казаха:

- Вие, мъже, за които ние сега беседваме и за които съжеляваме, послушайте нас, които ви съветваме за добро: отклонете се от този тесен път, по който Синът на Мария ви заповядва да вървите, а вървете по пътя, който е широк както в сегашния, така и в бъдещия век, и който ни посочва великият пророк. Нима говори за нещо невероятно нашият пророк, когато учи, че Бог има власт над покоряващите Му се, и че ще ги награди с всякакви блага тук, и на този свят ще ги направи наследници на рая? Нима Бог няма достатъчно злато, или каквито и да е други неща? Отстъпете от неверието на невежите хора, защото е противно на здравия разум да се гнусите от Божиите дарове, давани и тук, на този свят. Или вие искате сами да бъдете разпределители на Божествените дарове, приемайки ги не тогава, когато Бог ви ги изпраща, но когато сами пожелаете? Вие правите това от голяма гордост, презирайки Божията благост и обръщайки милостта Му в гняв, защото и вие самите, ако давате нещо на робите си, а те се отказват от даровете ви и се отвърщат от вас, няма ли да се разгневите срещу тях, и бидейки силно оскърбени, да им наложите, вместо дарове, наказание? Ако смъртните хора

постъпват така, то колко повече постъпва с вас така безсмъртният Бог? Приемете учението на нашия пророк; тогава ще се освободите от сегашните бедствия и ще се насладите на Божествените дарове, давани ви още приживе и обещани ви след смъртта. Защото, бидейки много милосърден, Бог, като видял, че човекът, желаейки да осъществи в живота си тежкия закон на Исуса, изнемогва, изпратил своя пророк Мохамед, за да освободи хората от този труд и от всякакви неудобства, обещавайки след всички радости на сегашния живот блаженство и на другия свят, и учейки, че тези, които го послушат, могат да се спасят само с вяра, без да вършат добри дела.

Като изслушали нечестивите думи на агаряните, премъдрите мъже погледнали един към друг и кротко се усмихнали. След това казали заедно с Псалмопевица:

- Законопрестъпниците се подиграха с мен, “въпреки Твоя закон, Господи. Всички Твои заповеди са истина”.

Те погледнали към агаряните и им отговорили:

- Нима това е учението на вашия пророк? И нима вие вярвате, че наистина е праведно и приятно на Бога, когато плътта бива побеждавана от всякакви похоти, нечисти и страстни пожелания и разумът ни дотолкова се покорява на страстите, че никога даже и мисъл не му идва да се вдигне от скверните плътски деяния посредством въздържание? Каква ще бъде разликата между човека, който живее така, и неразумните животни? Не, мъже, не! Ние не желаем да бъдем такива и няма да отстъпим от добродетелния и чист християнски закон, защото ние сме ученици на тези, които са викали към Бога: няма да отстъпим от Тебе, но “заради Тебе весден ни умъртвяват, смятат ни като овци за клане”... нищо не може “да ни отлъчи от любовта Божия в Христа Исуса, нашия Господ... ни настояще, нито бъдеще”.

След като минало известно време, при светците в тъмницата отново дошли, подобно на първите, изпратени от княза прелъстителите, наречени химнософисти. Те също, като дали на затворниците милостиня и целунали всеки от тях, седнали и попитали светците:

- Има ли нещо невъзможно за Бога?

- Нищо - отговорили светците, - всичко е възможно за Него, защото това е присъщо на Божието естество.

- Ако за Бога всичко е възможно - продължили химнософистите, - то да видим на кого Той оказва милост в днешно време - на гърците или на измаилтяните? На кого Бог е дал най-плодородни и прекрасни земи - на вас или на нас? Чия войска Бог увеличава? И чии полкове погубва като сено? Нима Бог е несправедлив? Ако Той не е видял, че ние спазваме Неговите заповеди, то не би ни оказал толкова велики благодеяния, а напротив; ако не знаеше, че вие не вярвате в изпратения от Него пророк Мохамед, не би ви покорил на нас и не би ви предал в плен.

Като изслушали химнософистите, светците им отговорили:

- Ако вярвахте на пророческите свидетелства, то бихте узнали, че вашите мъдрувания са лъжливи, защото това, което казвате, може ли да бъде потвърдено от Божественото Писание? Никога. А всичко, което няма свидетелство, е лъжливо. Отговорете ни на следния въпрос: ако се случи двама души да спорят за едно поле и единият от тях, нямайки свидетели, крещи и казва, че това поле е негово, а другият, без да спори и да се кара, представи много свидетели, честни и заслужаващи доверие, които да кажат, че полето е негово, а не на първия - какво бихте помислили вие, сарацините, и на кого бихте присъдили това поле?

Те отговорили:

- Наистина, полето принадлежи на този, който има свидетели.

- Справедливо разсъдихте - казали светците. - Точно така разсъждаваме и ние за Мохамед, вашия учител, и за Единородния Син Божий, нашия Господ Иисус Христос. Нашият Господ Иисус Христос, идвайки в света и бивайки човек, роден от Пречистата Дева, за което и ние сме слушали, и вие често сте говорили, е имал за Себе Си свидетелствата на всички древни свети пророци, предвъзвестили Неговото пришествие в света. Дошъл е и вашият велик пророк и законодател Мохамед, когото вие наричате изпратен от Бога, и какво? Не е ли подобавало да има свидетелство от двама пророци или макар и от един, за да бъде ясно, че той действително е изпратен от Бога?

Тези думи на светците посрамили химнософистите, които се видели победени след такива слова.

Тогава свети Васой се усмихнал и им заговорил:

- И сарацинският законодател има - казал той - славен и истинен пророк, пророчествал за него, свети Исаия; и ако нямаше да опечаля тези премъдри мъже (т. е. химнософистите), то бих им казал това пророчество.

- Ни най-малко няма да се опечалим - казали те, - защото умеем да прощаваме на съгрешаващите поради неразумие, макар и да са казали нещо недобро за нашия пророк.

- Не вие ли казвате - продължил светецът, - че пророк Мохамед е последният от пророците?

- Да, така е - отговорили те.

Тогава свети Васой казал:

- Исаия, когото и вие изповядвате като Божий пророк, казва в едно свое пророчество: “И Господ ще отсече у Израиля глава и опашка”. При това сам Исаия по-нататък обяснява думите си, като под глава разбира гледащите на лице, а под опашка - пророка, “учещ на беззаконие”. Не се гневете, мъже - вашият пророк не е ли “опашка”, като най-последен (според вашите думи) от пророците? И не ви учи ли на беззаконни дела? Защото нима не е беззаконие това, че вашият пророк ви е поставил за закон например, ако някой мъж намрази жена си и я отхвърли, може отново да я вземе при себе си, но не преди да бъде взета от друг мъж. Ще премълчим за другите беззаконни постановления на Мохамедовия закон, достатъчно е казано за разбиране на пророчеството на Исаия, че не за някой друг, а само за вашия пророк Мохамед е изрекъл това пророчество, казвайки: “Пророкът, учещ на беззаконие, е опашката”.

- И ние умеем да философстваме - казали химнософистите, - но тъй като така е угодно на Бога, кои сме ние, че да се противим на Неговата воля? А Мохамед няма нужда от човешко свидетелство, защото е поставен от Бога, от Когото е приел такива закони.

- Нима от Бога ви е даден такъв закон да имате много жени и с тях, по време на вашите пости, да прекарвате цели ноци до изгрев слънце в преяждане и телесни удоволствия? - попитал свети Васой.

Те отговорили:

- Да, това е така.

Тогава другите светци казали:

- Трябва да отговорим и на първия ви въпрос, според който по-добра е вярата на тези, които имат по-голямо мъжество на

война и побеждават. Ако вие съдите за вашата вяра според воинската сила, то спомнете си древната сила на персите, които завоювали много страни и покорили под своя власт почти цялата вселена; след тях настанало господството на гърците, когато Александър Велики победил персите; след това Рим завоювал цялата вселена. И какво?! Нима всички те са имали истинна вяра, защото са били силни на война? Съвсем не. Всички те са били отдадени на идолопоклонство, не познавайки Истинния Бог, Твореца на всичко. Как тогава казвате, че вашата вяра е истинна, поради това, че вие (по Божие допущение за нашите грехове) в последно време сте ни победили. Нали често се случва и ние, християните, истинно изповядващи Бога, с Негова помощ да имаме надмощие над враговете и да побеждаваме. Когато ние, прогневили Христа, нашия Господ, не принасяме покаяние, тогава Той ни изпраща нечестиви хора, отмъщавайки за греховете ни. Но и ние, бидейки наказвани, не се отричаме от нашия Владика, но просим Неговата милост, вярваме и имаме надежда, че Той ще ни помилва. А вашия учител, нямащ свидетелства от пророците и даже противен на светите пророци, ние изобщо не почитаме, но изцяло отхвърляме.

След този беседа химнософистите, посрамени и разгневени, се върнали при своя княз.

Междувременно вече минали седем години, откакто светците страдали, затворени в окови в тази тясна и мрачна тъмница. Денем и нощем прекарвали в молитва, пеейки псалмите на Давид и благодарейки на Бога за целия Му промисъл за тях: защото чрез пребиваването в тъмница и скърбите Той очиствал миналите години на живота, прекарани в удоволствия и удобства, укрепявал ги за такова дълго търпение, за каквото преди те не можели и да си помислят.

Когато страдали така, горепосоченият отстъпник Ватидзис,

предал град Аморея на варварите и отрекъл се от Христа, дошъл в петия ден на месец март в тъмницата, когато слънцето вече залязвало, и като извикал при своя господар, патриций Константин, един от затворниците, който преди това бил нотариус и също се наричал Константин, му казал тайно:

- Разбери, премъдри мъжо, каква любов имам към твоя господар Константин в продължение на много години и даже сега. Със сигурност узнах, че князът е замислил утрешния ден да убие всички вас, ако не приемете неговата вяра, и аз дойдох да ви известя за това. Посъветвай твоя господар да се избави от смъртта чрез престорено съгласие да приеме сарацинската вяра и сам постъпи по същия начин - а в мислите си ни най-малко не отстъпвайте от християнската вяра, но поради случилата се беда престорено угодете на княза, а вашият Христос няма да ви се прогневи за това.

Но този боголюбив мъж, изобразявайки с дясната си ръка кръстното знамение върху себе си, отговорил на отстъпника:

- Иди си от нас, вършителю на беззакония! - и Ватидзис си отишъл от него.

А господарят попитал Константин нотариуса:

- Кой те извика до прозорчето на тъмницата и за какво?

Той, не желаейки да му разкаже пред цялата дружина за това, за да не се уплаши някой от смъртта и да започне да се натъжава и колебае в мислите си, се отделил настрана с господаря и му казал каквото му е известил Ватидзис. Константин патрицията, като благодарил на Бога, произнесъл:

- Да бъде волята Господня.

След това се обърнал към своята дружина:

- Братя, да прекараме цялата нощ в молитва.

Всички станали и се молели, пеейки до разсъмване
Давидовите псалми.

На другия ден, рано сутринта, дошъл един жесток воевода с
въоръжени войници, изпратен от княза, и като извел
четиридесет и двамата свети мъченици от вътрешната
тъмница и заповядал да затворят вратата на външната ограда,
започнал да ги разпитва.

- От колко години сте затворени тук? - попитал той.

- Защо питаш за това, което знаеш? - отговорили светците. -
Вече е краят на седмата година, откакто сме тук.

- Нима в течение на толкова продължително време - казал
воеводата - вие не сте познали какво човеколюбие проявява
към вас нашият най-справедлив княз? Защото кой би ви щадил
толкова години, макар и да може отдавна да ви е предал на
смърт. За такова милосърдие, оказвано към вас, вие би
трябвало да сте му благодарни, да се молите за него и да го
обичате от цялото си сърце.

Светците отговорили:

- Нашият закон заповядва да се молим за враговете ни и за
тези, които ни притесняват и обиждат - затова се молим на
Бога и за вашия княз. А да го обичаме от цялото си сърце не
можем, защото това ни забранява свети пророк Давид, викащ
към Бога така: "Аз ли да не мразя ония, които Тебе мразят,
Господи".

На това воеводата отвърнал:

- Как може някой да се моли за този, когото ненавижда? В
действителност вие лъжете, казвайки, че се молите за княза,
когото ненавиждате.

Светците отговорили:

- Ние казваме истината, че се молим за него на Бога, за да просвети Бог помрачените му от неверието душевни очи, за да познае пътя на правдата и благочестиво да почита Бога, да приеме истинната (християнската) вяра, вместо лъжливата, която сега има и за която мисли, че е истинска. Ако вашият княз би узнал и приел истинната вяра, тогава ние не само бихме го обикнали с цялото си сърце, но и бихме му отдавали дължимата почит, по думите на пророк Давид: "Твоите приятели, Боже, са твърде почитани от мене."

Тогавя воеводата казал:

- Не са ли безумни гръцките и римските князе, ако мислят, че толкова голям, мъжествен и силен народ като нашия, може да бъде събран в едно без Божествения промисъл? Ако ние бяхме ненавиждани от Бога и Той нямаше никакъв промисъл за нас, то не бихме се умножили толкова и не бихме били такива, каквито сме сега, което и вие сами виждате.

Светците отговорили:

- Ние не казваме, че вие живеете без Божествения промисъл, защото никой не е лишен от Неговия промисъл. Ако някой не познава Бога или Го оскърбява с нечестиви дела, той все пак живее на земята и се движи не без Божествения промисъл. Ние само казваме, че вие неправилно вярвате в истинния Бог, защото, изповядвайки Го като Създател на цялото видимо и невидимо творение, вие се надсмивате над Него, утвърждавайки, че Той е Творец и Виновник както за всичко добро, така и за всичко зло, за истината и за лъжата, за целомъдрието и за невъздържаното блудство, както и за другите добродетели и за противните на тях пороци, които няма нужда да изброяваме тук. Ако беше истина това, което говорите за Бога, то бихме казали, че имате правилно понятие за Бога. Но като се има предвид това, че както тъмнината се отличава от светлината, така и вашето изповядване се

отличава от истината, ние не можем да не ви изобличим за това, че вие като че имате истинно познание за Бога, а на дело го нямате. Съвсем не би било удивително, ако Бог се гневеше на вас, макар и да ви пази Неговият промисъл.

Воеводата им казал:

- Тогава какво? Или вие твърдите, че има друг Бог, Създател на всяко зло и всеки грях? Как могат да съществуват два Бога - един добър и един зъл? Как може да устои светът, ако двата бога започнат да враждуват помежду си?

Светците отговорили на воеводата:

- Ние не казваме, че има друг Бог, творец на злото, отличаващ се от Бога, Създател на всяко добро, не, не е така, но ви казваме, че се е намерил един от ангелите, който по свое доброволно решение е избрал вредното за себе си, противното на доброто, и като го обикнал, отначало намразил своя Творец Бога, а след това и човека. След това му било позволено да изкушава нашата добра воля - стреми ли се тя към Бога или се подчинява на неговото изкусително внушение; вие сте въведени в заблуждение от него и затова лъжливо приписвате неговото лукавство на съвършено безгрешния и неизменен Бог.

- Обаче - възразил воеводата - нашият пророк Мохамед учи, че всесилният Бог е виновник за всяко зло човешко дело, както и за доброто.

На това светците отговорили:

- Както се вижда, той лъжливо е изобретил друг Бог, подобно на това, както някога елините са измислили агатодемона (бога виновен както злото, така и за доброто - б.р.), и ви заставя да почитате такъв бог, какъвто никога не е имало и няма да има. А ние познаваме истинния Бог и изповядваме Този, за Когото е

проповядвано във Ветхия Завет от светите пророци, и в Новия - от светите Христови апостоли, Твореца на всичко добро; никакъв друг Бог не знаем.

Тогава воеводата им казал:

- Няма ли да пожелаете днес, заедно с най-справедливия княз, протосимвола, да се помолите на Бога, според обичая на нашата вяра? Защото заради това съм изпратен при вас. Зная, че някои от вас са съгласни на това. А несъгласните, когато ги видят наградени с дарове, ще съжбяляват за безразсъдното си упорство.

На това всички светци единодушно отговорили:

- Ние молим Единия Истинен Бог не само протосимволът, но и целият сарацински народ да отстъпи от нечестивото Мохамедово заблуждение и да въздаде подобаваща чест и поклонение на Единия Бог, проповядван от пророците и Христовите апостоли. Ние не можем да оставим светлината и доброволно да преминем в тъмнината.

- Внимавайте какво говорите, за да не се разкаете после - произнесъл воеводата, - защото за вашата съпротива няма да избегнете строгото наказание.

Но светците отговорили:

- Ние връчваме душите си на Безсмъртния и Праведен Бог, и на Него се уповаваме до последното си издихание; от вярата в Него, която държим, няма да отстъпим.

Тогава воеводата отново започнал да убеждава светците, казвайки:

- В деня на Страшния съд против вас ще свидетелства това, че децата ви са сираци, а жените ви вдовици, защото сега сте лишени от тях, тъй като не изпълнявате желанията на княза и

отхвърляте неговата вяра; в противен случай нашият велик княз може да заповяда на сегашния ви цар, младото момче, да ви пусне при вашите жени и деца. Но и сега, ако вие се съгласите да ни послушате и изповядате пророка Мохамед, както ви казах, скоро ще видите всичките си домашни и много ще се зарадвате. Във вашата страна сега царува Теодора с малолетния си син Михаил и тя няма да може да се възпротиви на заповедта на нашия велик протосимвол. За богатството и имуществото не се грижете, защото данъкът от египтяните, ползването на който ще ви разреши за една година, като на свои приятели милостивият наш княз, така ще ви обогати, че ще остане и за потомците ви до десето коляно.

На тези думи на воеводата светците като с едни уста извикали:

- ДА БЪДЕ ПРОКЛЕТ МОХАМЕД И ВСИЧКИ,
ИЗПОВЯДВАЩИ ГО КАТО ПРОРОК.

Когато светците произнесли тези думи с голяма смелост и дръзновение в Бога, разгневеният воевода на часа заповядал на въоръжените войници да вържат ръцете на всеки един от затворниците и да ги поведат като овце към мястото на наказанието. На това зрелище започнали да се събират безбройно множество сарацини и живеещи сред сарацините християни, желаейки да видят умъртвяването на светите мъченици.

Когато мъчениците се приближили към река Ефрат, воеводата извикал при себе си един от вървящите мъченици, свети Теодор, наричан "кратир", тоест силен или храбър, и му казал:

- Преди ти си бил клирик (както сме чували за теб) и като си оставил свещения сан, си взел копието, облякъл си се във воинска броня и проливаш човешка кръв в сражения. Сега ти

лицемерно изповядваш, че си християнин, изобличаван от съвестта си за отдавна отхвърлената от теб християнска вяра; не е ли по-добре за теб да се обърнеш към учението на Божия пророк и посланик Мохамед и да получиш от него помощ и избавление от смъртта, още повече, че ти не можеш да имаш никаква надежда и дръзновение в Христа, от Когото преди доброволно си се отрекъл.

Но мъжественният Христов мъченик Теодор с твърдост отговорил на воеводата:

- Ти говориш неправда, воеводо, че съм се отрекъл от Христа Бога; аз само съм излязъл от свещения клир заради недостойнството си, затова сега много повече съм длъжен да пролея кръвта си за Христовата вяра и да умра заради любовта към Христа, за да ми прости моят милосърден Владика това, в което преди съм съгрешил пред Него. Нали и твоят слуга, ако избяга от теб, а след това се върне при теб и заради теб не пощади даже и живота си, няма ли да получи прошка от теб за предишното си бягство, заради проявената след това преданост?

- Да бъде твоята воля - казал воеводата, - аз само ти предложих това, чрез което ще можеш да избегнеш смъртта.

Когато сарацинските палачи извадили мечовете си и като отвеждали светите мъченици поотделно за отсичане на главите, на свети Теодор кратир се случило да застане до Константин патриций. Теодор се побоял да не би Константин, като види умъртвяването му, да се поколебае да се и изплаши от смъртта, и затова започнал да го увещава, казвайки:

- Послушай, господарю мой, тъй като ти превъзхождаш всички нас по висотата на сана и добродетелите си, подобава първи от нас да станеш мъченик, преди всички нас да приклониш главата си под меча за своя Господ и първи да

получиш венец от Исуса Христа, Небесния Цар, както и от земния цар си бил предпочитан от всички и награждаван с почести.

Но свети Константин му отговорил:

- Много повече подобава на теб, толкова мъжествения, да извършиш това и първи да положиш живота си за Христа; ти ще имаш за свои последователи мен и другите наши другари.

Тогава свети Теодор се помолил и поверявайки душата си на Бога, пристъпил към палача и с радост приел славната мъченическа смърт от меча.

След него и другите мъченици, по реда и по чина на предишните си санове, като поканени на царски пир, един след друг отивали под меча, не показвайки никакъв страх пред смъртта, нито нерешителност или малодушие, така че воеводата силно се удивлявал, виждайки, че с такава радост отиват на смърт.

Така светите четиридесет и двама мъченици завършили живота си с мъжествена смърт за своя Господ, в шестия ден на месец март.

След убийството на светите мъченици сарацинският княз заповядал да убият с меч и гореспоменатия отстъпник Ватидзис, казвайки:

- Ако той беше истински християнин, не подобаваше да се отрече от своята вяра, и ако той не запази вярата си в своя Христос, как може да запази вярата в нашия Мохамед? Ако той стана враг на своите християни, предавайки ги в ръцете ни, то ако се случи бедствено време за нас, той може да стане и наш предател. Който е бил неверен на своите, ще бъде ли верен на чуждите? Ни най-малко.

И отсекли с меч главата на този окаян предател и така той получил достойно възмездие от сарацините за дружбата си с тях, когато предал в ръцете им преславния и прекрасен християнски град Аморея.

На другия ден, по заповед на княза, телата на светите четиридесет и двама мъченици били хвърлени в река Ефрат. Там хвърлили и трупа на убития вероотстъпник. След немного време телата на светите мъченици били намерени на другия бряг на реката цели, при което главата на всеки от тях се съединила със своето тяло, и всички тела лежали редом в благолепие. А трупът на отстъпника бил намерен далече от светците и главата му се намирала на голямо разстояние от трупа. Честните тела на светците били взети от вярващите и погребани с чест, а трупът и главата на нечестивия предател били разкъсани и изядени от крокодилите. За всичко това слава на Христа, нашия Бог, на Когото се покланяме заедно с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

Тропарь мучеников 42-х во Амморее

глас 4

Мученицы Твои, Господи, во страданиях своих венцы прияты нетленный от Тебе, Бога нашего, имуще бо крепость Твою, мучителей низложиша, сокрушиша и демонов немощный дерзости. Тех молитвами спаси души наша.

Кондак, глас 4:

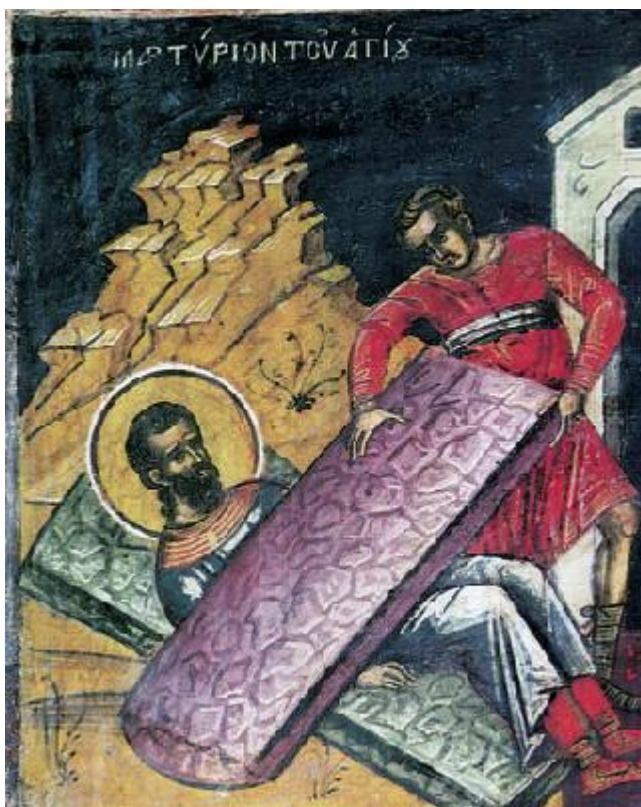
На земли Христа ради страдальчествоваше, явльшеся благочестивии венечницы, небеса приясте жити в радости: всякую бо кознь вражю низложивше, болезнями и кровьюми ваших язв, хвалящим свыше присно грехов разрешение подаваете.

Кондак, глас 2:

Новоявленныя звезды веры, за Христа усердно пострадавшия, похвальными венцы достойне вси венчаем, о нас молящияся Христу, яко суще столпы, и забрала христианскаго начальства.

(Новопоявилите се звезди на вярата, пострадали усърдно за Христа, да увенчаем достойно всички с похвални венци; молещи се на Христа за нас, те са като стълпове и крепост на християнското военачалие.)

Страдание на светия преподобномъченик Конон и неговия син Конон, пострадали в Икония (ок. 270-275 г.)

При царуването на нечестивия Аврелиан в град Икония живеел един човек на име Конон. Той бил красив на лице и богобоязлив. Жената на Конон също имала твърда вяра в Господа. Двамата съпрузи горели от любов към горното отечество и търсели повече небесните почести и слава, отколкото земните. В продължение на много време те се молели на Бога да им дари син. Господ чул молитвите им и им изпратил син, когото също нарекли Конон. В самия ден на раждането майката отишла при Господа, имайки твърда надежда за спасение, по думите на Апостола: жената “ще се спаси чрез раждане деца”. Сам блаженият Конон прекарвал всичките си дни и нощи в молитва. Когато синът станал на седем години, Конон раздал на бедните всичко, което имал, и

като взел момчето, отишъл в манастир, където живеел монашески живот. Господ му дарил благодат, така че той давал проглеждане на слепи, очиствал прокажени, изгонвал бесове, изцелявал различни болести и вършел много преславни чудеса.

Реката, протичаща през Икония, през пролетта ставала много пълноводна, излизала от коритото си и причинявала много бедствия на жителите на тази страна, заливайки нивите, градините и къщите им. При едно от тези наводнения реката заляла много повече селища, отколкото обикновено. Жителите на Икония дошли при Божия човек Конон и падайки в нозете му, го молели:

- Помогни ни, рабе Божий, защото наводнението е по-голямо от обикновено и е заляло всичкото ни имущество и имот; много народ остана на другата страна на реката и не могат да дойдат тук.

- Аз, братя - отговорил им блаженият Конон, - съм човек грешен и недостоеен, какво мога да направя?

Но целият народ започнал с висок глас да вика към него:

- Свети Кононе, рабе Божий, помогни ни!

Тогава свети Конон отишъл на брега на реката и издигайки очи към небето, започнал да се моли:

- Господи Иисусе Христе, както някога си послушал Моисей, Твоя раб, на брега на Червено море и си провел по сухо Израилевите синове, така чуй сега, Владико, и мене, послушай ме заради този народ, за да видят Твоите чудеса и да прославят Твоето благословено Име във вечни векове.

Целият народ отговорил:

- Амин.

На часа реката се разделила на две - едната част внезапно потекла назад, а другата по своя път. Всички стоящи там, мъже и жени, в един глас възхвалили Бога, спасяващ всички, които се уповават на Него. Хора и животни се върнали в своите селища, откъдето били прогонени от водата. Но водите, които се върнали назад, наводнили намиращите се горе селища и не само залели долините и горите, но покрили даже и високите места. Тогава целият народ отново дошъл при Божия човек и разказал какво се е случило. Свети Конон се приближил до реката и като я осенил с кръстното знамение, казал:

- Послушай заповедта на Всесилния Бог, събери всичките си води в своето русло, не излизай от бреговете си и не заливай селищата на хората.

И отново реката, като покорен на господаря си роб, потекла в своето русло, без да излиза от бреговете си, макар че преди това водата в нея стояла като планина.

Така се изпълнили думите на Господа: ако имате вяра колкото синапово зърно, ще речете на тая планина: "Премести се от тука там, и тя ще се премести". Свети Конон, грижейки се за спасението на човешките души, разрушавал много идолски капища и обръщал невярващите към Христа. Така било не само в Икония, но и в околните страни. Случило се така, че вестта за свети Конон достигнала до управителя Домитиан. Този нечестив беззаконник бил в Икония и предизвикал такъв страх и смущение в този град, че никой не се осмелявал открито да признае, че е християнин. Мнозина се отдалечавали в планините и пустините, където преживявали заедно със зверовете, тъй като не желаели поради страх да се откажат от изповядване на християнската вяра. Управителят Домитиан, по внушение на дявола, заповядал да хванат Божия човек Конон и да го доведат при него.

Когато светецът бил доведен, за да бъде измъчван, Домитиан

с приветлива усмивка погледнал към него и казал:

- Здравей, благородни старче.

- Здравей и ти - отговорил светецът.

- Виждам - продължил Домитиан, - че е вярно това, което съм чувал за тебе, защото видът ти е светъл и внушава почит, очите ти блестят като звезда и старческата ти възраст не може да бъде порицана. Ние получихме известие, че ти си поразен от смъртоносната отрова на християнството и не само заблуждаваш себе си, но и мнозина други отклоняваш към това заблуждение. Но все пак ние не повярвахме на този слух, защото знаем, че си човек благороден и предан на нашата вяра.

На думите на Домитиан свети Конон отговорил:

- Написано е, че трябва да следваме полезните съвети, а не вредните. Защо ти си отхвърлил нашия Господ, хванат и осъден на смърт и положен в гроб? Защо не се удиви на Неговото раждане от Пречиста Дева, Която, макар и да е родила, е останала Дева? Защо не се удиви на раждането, за което са благовестили ангелите, радвайки се и възпявайки: "Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение!" Защо не се удивляваш на силата на Този, Който е наситил пет хиляди души с пет хляба и две риби? Кой може да извърши такова чудо, ако не Този, Който е отворил очите на слепородения, дарувал е живот на мъртвия Лазар, лежал четири дни в гроба, а накрая, по Своя воля, е пострадал за спасението на целия свят, при смъртта на Когото камъните са се разпукали, гробовете са се отворили и много починали светии са възкръснали?

- Но ако твоят разказ беше действителен - възразил Домитиан на светеца, - целият свят би повярвал в твоя Христос

и силата на Зевс би се унищожила.

Свети Конон казал:

- Така и ще бъде - този Зевс и всички ваши богове ще се унищожат от непобедимата сила на нашия Господ Иисус Христос, заповядващ ми да проповядвам истината, на която ще пребъда верен докрай, защото в закона Христов е написано: "Аз съм пътят и истината и животът". На нас, вярващите, подобава през много скърби да влезем в царството Божие, а децата на този век, разкошно живеещи със земни блага, ще бъдат изгонени навън и ще отидат във външната тъмнина, където ще бъде плач и скърцане със зъби.

Тези думи на мъченика силно разгневили Домитиан и той заповядал да бият Конон и да го предадат на различни мъчения. Светецът безстрашно казал:

- Аз не се страхувам от твоите мъчения, изпълни по-скоро това, което си замислил; моля те, предай ме на най-жестоки мъчения, за да се удостоя с голяма награда от моя Христос.

Домитиан казал:

- Ще ти дам един полезен съвет: послушай ни и ще станеш достоен да се наслаждаваш заедно с нас.

Но Конон отговорил:

- Аз желая да спася душата си, а не тялото, и да се насладя с духовни радости, а не с телесни. А ти, нечестиви, ще бъдеш предаден на мъчения заедно с твоя баща, дявола, в ада, където мъките ти няма да имат край.

След това Домитиан попитал светеца:

- Какъв сан имаш в твоята вяра, нечестиви старче? Свещеник ли си?

- Не - отговорил мъченикът, - аз съм прост човек и не съм достоен за този свещен сан, удостоилите се с който се радват с духовна радост заедно с Христа и с Неговите свети ангели. Но и аз живея за моя Господ Исус Христос, на Него се покланям и се веселя за Неговото име.

- Имал ли си жена? - продължил да пита Домитиан.

- Имах - отговорил светецът, - но не живях дълго с нея, защото тя отиде при Христа, нашия Бог.

- Имаш ли деца? - отново попитал Домитиан.

- Имам един син - отговорил светецът, - той остана в дома ми, но аз искам и той да застане пред теб.

- Нима и той не се покланя на нашите богове? - попитал Домитиан.

- Каквото е дървото - отговорил светецът, - такива са и клоните, но моля те, заповядай да доведат моя син, за да приемем заедно мъченически венец.

По разпореждане на Домитиан веднага били изпратени войници за младия Конон. Когато го довели и го поставили пред мъчителя, той попитал стария Конон:

- На колко години е синът ти?

Конон отговорил:

- На седем години го дадох в манастир да се обучава и там той се научи да чете и пише. Когато навърши дванадесет години, го направиха църковен четец. А сега е на седемнадесет години и по благодатта на Христа, има сан на дякон и е в числото на свещените Божии служители. От дете съм го научил да живее целомъдрено и той е достоен за мъченически венец. Моля те: не се бави дълго, а заповядай да

ни предадат на мъчения, за да бъдем заедно увенчани от Христа, нашия Бог, защото ние сме християни и желаем да умрем за Христа.

- Как се казва синът ти? - попитал Домитиан.

Мъченикът отговорил:

- Той има едно и също име с бащата.

Домитиан се обърнал към младия Конон и му казал:

- Ти чу, млади човече, че твоят баща е живял дълги години, бил е женен, родил е син и доста време се е наслаждавал на живота, а сега е вече старец; затова не е удивително, че той желае смъртта. А ти си още млад и едва си започнал да познаваш цялата прелест на живота, нима искаш да послушаш баща си?

На лукавите думи на мъчителя юношата отговорил:

- Моят баща ме е научил да почитам Единия Истинен Бог, Творец на видимото и невидимото творение, да живея свято и благочестиво, показал ми е пътя на спасението и ми е казал, че този живот не е живот, а смърт, и всички обичащи временния живот умират за вечността, а при нашия Владика Иисус Христос има безкраен живот, който Той дава на обичащите Го. Освен това съм научен от баща си, че за нечестивите идолослужители е пригответено вечно мъчение в геенския огън, който никога не угасва, а за праведните Христови раби са пригответени нетленни венци в Небесната слава, в несвършващото царство на нашия Христос Бог, заради Когото сме оставили света и светът ни е оставил. Научен на това от моя баща, аз имам едни мисли с него и желая да отида при Бога по този път, по който върви и той, и се отдавам на същите мъчения, на каквито се е отдал и той. Защото така е казал моят Владика Христос: "Моят Отец досега работи, и Аз

работя”; “Синът нищо не може да твори Сам от Себе Си, ако не види Отца да твори”.

- А ако погубя баща ти в жестоки мъчения, ще пожелаеш ли и ти да загинеш с него така? - попитал Домитиан.

- Да, желая - отговорил блаженият юноша Конон, - желая да умра заедно с моя баща, за да оживея заедно с него в Царството на нашия Владика, защото да умра за Христа - това не е смърт, а получаване на вечен живот.

Тогава Домитиан се обърна към стареца Конон и му казал:

- Наистина, този юноша е по-мъдър от теб и само едно не му достига - след като познае истината, да се поклони на нашите богове.

Старецът Конон отговорил на мъчителя:

- Юношата добре знае истината, защото се покланя заедно с мен на Този, Който е казал: “Аз съм истината”, а на бесовските идоли, на вашите лъжливи богове нито аз, нито той няма да се поклоним довеки.

- За последен път ви казвам: послушайте ме и се поклонете на боговете - казал Домитиан, - за да се избавите от жестоките мъчения и смърт и да получите от нас богати дарове.

Старият Конон му отговорил:

- О, отхвърлени от Бога беззаконнико, най-ненаситни на човешка кръв мъчителю и най-нечестиви от всички хора! Не ти ли казах от самото начало, че съм християнин и желая заедно със своя син да умра за Христа, а ти, бидейки опиянен от злоба и безумен, не помниш думите ми?

Тогава Домитиан заповядал да донесат желязно легло и като го нажежат силно, да положат светите мъченици голи на него

и да ги горят. Изпълнявайки заповедта на мъчителя, едни от слугите разпалвали горящите въглени, други изливали върху светите мъченици кипящо масло - но те оставали невредими. При това старият Конон казал на мъчителя:

- Нима не помниш, Домитиане, че те помолих да ме предадеш на жестоки мъчения? А ти и това не се постара да направиш, защото това мъчение за нас е незначително и ние не чувстваме изгарянето.

Като видял, че това с нищо не е навредило на мъчениците, мъчителят заповядал да приготвят меден котел и като го напълнят с олово, сяра и смола, да го разпалят и да хвърлят светите мъченици в него. При това казал:

- Ако на нажеженото легло им е прохладно, ще ги сгрея в кипящия котел и ще видя ще може ли техният Бог да ги освободи от огнения пламък.

Светците, хвърлени в котела, издигнали очите си към небето и се молели:

- Създателю на всичко, Господи! Чуй ни, които Ти се молим, изпрати при нас Твоя свят Ангел, за да охлади този силно нагорещен котел, както някога е изстудил огнената Вавилонска пещ за тримата отроци; чуй ни, Владико, и побързай да ни помогнеш, за да разберат всички, че Ти си Син на живия Бог, дошъл в света.

И в същия миг, по молитвите им, Бог изпратил Своя Ангел, който с небесна роса изстудил котела и им казал:

- Мир вам, добри воители, верни подвижници! Не се бойте и не се страхувайте, защото Христос е с вас; Той ще ви направи победители и участници на вечната радост.

След това Домитиан заповядал да закачат светите мъченици

надолу с главите и да ги опушват със смраден дим. Стариият свети Конон се усмихнал на такова разпореждане и казал:

- Безумни! Огънят не ни повреди, нима ще се изплашим от дима?

Когато продължавали да измъчват светците със смраден дим, те се надсмивали над мъчителите и казвали:

- Не се ли срамуваш, окаяни, че двама Христови воители победиха всичката ви горделива сила, посрамирах вашия баща, дявола, и съкрушиха и преодолеха всичките му злокознени хитрости.

Домитиан се изпълнил със силна ярост и посрамен, не знаейки какво още да направи, заповядал да прекратят това мъчение и да разрежат светите мъченици на две с дървен трион. Когато слугите ги поставили и искали да режат, светците помолили слугите да им дадат време за молитва и се молели на Бога така:

- Владико, Всесилни Боже, Творче на небето и земята, Цар на царуващите и Господ на господстващите, благодарим Ти, че си ни удостоил да пострадаме за Твоето свято Име, укрепил си ни в мъченията и не си допуснал Твоите врагове да се поругаят над нас, а нас си направил победители над дявола. Прославяме Тебе, Христа Бога, Всесилния и Всеблаг Човеколюбец, и Те молим: дай мир на Твоята света Църква, съществуваща във вселената, посрами и победи гонещите я, унищожи и разори мерзките идолски капища, въздигни Твоята сила и разпространи хвалата на Твоето свято Име, съхрани и умножи християнския род, правопрославящ Те до края на живота. Още Те молим, Владико, приеми с мир душите ни, нека не се изпълни заповедта на мъчителя и не бъдем разрязани, за да не се зарадва на това нашият враг, желаещ да се похвали, че ни е погубил. Нека Твоето милосърдие винаги

бъде с нас и ни издигне към Теб, а Домитиан нека узнае какво е извършил с нас, и когато някой узнае това, което е станало, да прослави Твоето Пресвято Име во веки.

Когато светците произнесли “амин”, от небето се чул глас, призоваващ ги в небесните селения; светите мъченици, като се оградили с кръстното знамение, предали своите свети души в Божиите ръце. Веднага станало силно земетресение, идолските храмове паднали и всички идоли, които били в града, се разбили на парчета, а Домитиан избягал и се скрил в дома си.

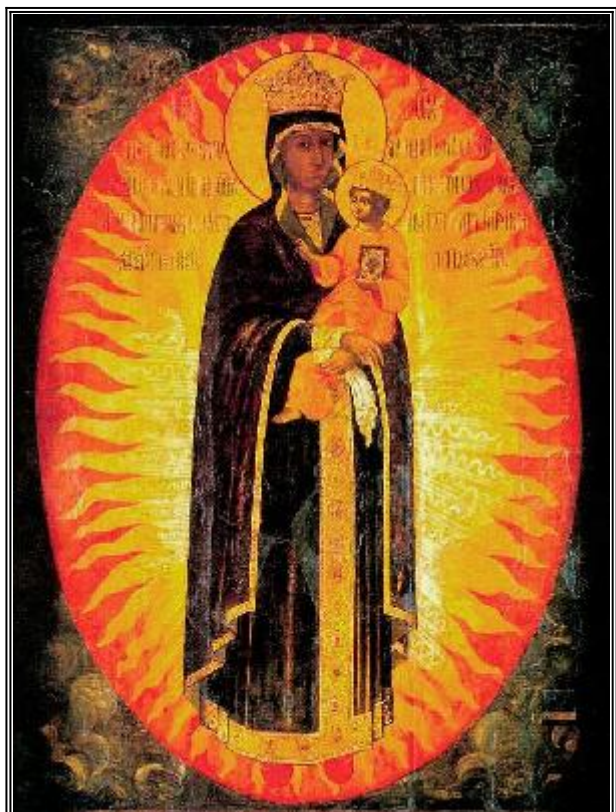
Братята, намиращи се в манастира, като чули какво се е случило със светите мъченици, дошли и взели честните им тела, отнесли ги в манастира и с чест ги погребали, прославяйки Отца и Сина и Светия Дух, Единия Бог в Троица, прославян от цялото творение во веки. Амин.

В памет на преподобния Аркадий (IV в.)

Свети Аркадий живял на остров Кипър, при царуването на Константин Велики. От ранна възраст се посветил на монашески подвизи и пребивавал в тях до времето на Юлиан Отстъпник, при царуването на когото починал. Той бил наставник на свети Иулиан лекар и Еввул, пострадали от Юлиан недълго преди неговата смърт. Като оплакал мъченическата смърт на своите ученици, свети Аркадий погребал честните им тела, а след тях и сам, благодарейки на Бога, се преставил от този свят.

ЧЕТИ-МИНУТИТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

Икона Божией Матери, именуемая "Благодатное Небо" (XIV в.)

*Чудотворен образ на иконата
"Благодатное небо". Намира се в
Архангелския събор на Кремъл*

Чудотворная икона Божией Матери, именуемая «Благодатное Небо», находится в иконостасе Московского Архангельского собора Кремля по левую сторону от царских врат.

Пресвятая Богородица, держащая на руках Предвечного Младенца, изображена в полный рост и в окружении ярко-красной мандорлы с исходящими от нее сияющими лучами. Этот образ имеет также наименование «Что Тя наречем?», происходящее из текста Богородична 1-го часа, начертанного по краю сияния, исходящего от Божией Матери: «Что Тя наречем, о, Благодатная? Небо, яко воссияла еси Солнце Правды; рай, яко прозябла еси Цвет нетления; Деву, яко пребыла еси нетленна; Чистую Матерь, яко имела еси на святых Твоих объятиях Сына, всех Бога. Того моли спастися душам нашим».

Иконографическое изображение Пресвятой Богородицы, под ногами Которой первоначально был изображен лунный серп, иллюстрирует слова Откровения Иоанна Богослова: И явилось на небе великое знамение: жена, облеченная в солнце; под ногами ее луна, и на главе ее венец из двенадцати звезд... И родила она младенца мужеского пола, которому надлежит пасти все народы жезлом железным; и восхищено было дитя ее к Богу и престолу Его (Откр.12:1, 5).

Существует предание, что этот образ находился ранее в Смоленске и в XIV веке был перевезен в Москву дочерью литовского князя Витовта Софией, когда она стала супругой Московского князя Василия Дмитриевича (1389–1425), вместе со многими другими древними иконами, присланными из Константинополя (как следует из записи в Троицкой летописи за 1398 г.). Об этом стало известно в 1853 году, когда во время поновления иконостаса Архангельского собора митрополит Филарет (Дроздов) распорядился собрать исторические сведения о чудотворном образе. В несохранившейся описи XVII в. Архангельского собора указывалось, что образ является списком с находившейся в соборе древней иконы, сделанным мастерами Оружейной палаты по указу царя Феодора Алексеевича.

Образ Пресвятой Богородицы «Благодатное Небо», пребывающий в настоящее время в местном ряду иконостаса Архангельского собора, был исполнен царскими иконописцами при создании нового иконостаса в 1678–1680 годах и помещен в серебряный чеканный оклад с надписанием текста Богородична. Украденный в 1812 году старый оклад был заменен новым в 1815 году. В 1916 г. чудотворная икона была украшена серебряной ризой и накладными серебряными херувимами на полях, которые до нашего времени не сохранились.

**Тропарь Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Благодатное Небо»**

глас 6

Что Тя наречём, о, Благодатная?/ Небо? – яко возсияла еси Солнце Правды;/ рай? – яко прозябла еси Цвет нетления;/ Деву? – яко пребыла еси нетленна;/ Чистую Матерь? – яко имела еси на святых Твоих объятиях Сына, всех Бога. // Того моли спастися душам нашим.

Перевод: *Как Тебя назовем, о Благодатная? Небом? Потому что на Тебе возшло Солнце Правды. Раем? Потому что Ты произрастила бессмертный Цветок. Девой? Потому что осталась непорочна. Чистой Матерью? Потому что держала в святых Твоих объятиях Сына и Бога для всех. Его же моли о спасении душ наших.*

**Кондак Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Благодатное Небо»**

глас 6

Не имамы инья помощи,/ не имамы инья надежды,/ разве Тебе, Владычице,/ Ты нам помози,/ на Тебе надеемся/ и Тобою хвалимся,/ Твой бо есмь раби, // да не постыдимся.

Перевод: *Не имеем иной помощи, не имеем иной надежды, кроме Тебя, Владычица. Ты нам помоги, на Тебя надеемся и Тобою гордимся, потому что мы – Твои рабы, да не будем ничего опасаться.*

**Молитва Пресвятой Богородице пред иконой Ея
«Благодатное Небо»**

Что Тя наречём, о, Благодатная Богомати Богоотроковице, Пренепорочная Марие? Кийми песнопении возвеличим Тя, возвеличенную Небом и землею, Ангелами и человеки? Явися бо на Тебе неслышанное от века на земли и несведомое Ангелами на Небеси таинство, паче ума и слова,

вочеловѣченія Бѳга Сло́ва, рождѣннаго съисконѣ от
Безначальнаго Отца́ без ма́тери и воплощеннаго в Твоеѣ
утрѳбе и с нетлѣнною печатію дѣвства Твоего́ родѣвшагося. О,
чѣдо всех дрѣвних и но́вых чудѣс! Непрелѳжное сло́во Сама́го
Бѳга о победоно́сном се́мени жены́ и испо́лнися и соверши́ся в
Безму́жней Дѣве. О, неизмери́мая глубина́ премѣдрости и
вели́чія Бѳжія! Кѣими имени́ наречѣм Тя, о Невѣсто
Неневѣстная? Зарѣю ли наречѣм Тя восходящаго на не́бе
со́лнца? Но Ты – са́мое Не́бо, из Тебе́ бо возсия́ Со́лнце Пра́вды
– Христѳс Бог наш, Спасѣтель грѣшных. Имену́ем ли Тя
врата́ми, вводящими в поте́рянный прародѣтелями рай,
оби́ловавший все́ми блага́ми? Но Ты Сама́ еси́ благода́тный
рай, произрасти́вшая Цвет нетлѣнія, врачѣующий и
отгоняющий смерде́ние греха́ и злово́ние прародѣтельскаго
тлѣнія. Наречѣм ли Тя ю́ною Непоро́чною Дѣвою, не
позна́вшей бра́ка? Но Ты и до ста́рости пребыла́
Неискусобра́чною и дѣвственною до рождѣнія, и в рождѣнии,
и по рождѣнии Сы́на пребыла́ еси́. Наимену́ем ли Тя Чѣстою и
Свято́ю Мари́ею, превозше́дшею Своѣю чистото́ю всех ма́терей
и прамате́рей? Но Ты не то́кмо родила́ Того́ Младѣнца Христѣ́,
но и носѣла Его́ при Своѣх пѣрсех, и пита́ла Твоѣм
матеродѣвственным млеко́м, Того́, Иже пита́ет вся́кое
созда́ние, Ему́же со стра́хом и трѣпетом предстоя́т Небе́сныя
си́лы и Его́ же хва́лит вся́кое дыха́ние и тварь. О, воѣстину Ты
дѣвная еси́ в жена́х, чѣдная в дѣвах, неподража́емая в ма́терех!
К Тебе́ пред Твоѣм Божѣственным ли́ком припада́ем и пред
Твоѣми святы́ми стопа́ми поверга́ем и слага́ем все на́ши
мы́сли, желáния, намерѣния и чѣвства. Освяти́ их Твоѣм
Богома́терним призре́нием и вознеси́ их, я́ко же́ртву на́шего
смирѣннаго се́рдца, я́ко малоце́нную лепту́ на́шей духо́вной
нищеты́, к Престо́лу Сы́на Твоего́, Спасѣтеля на́шего, да
ѣмиже вестъ судьба́ми упра́вит наш путь ко спасѣ́нию и
насле́дию Ца́рствія Его́, не имѣщаго конца́ во ве́ки веко́в.
Ами́нь.

{{_LINK1_}}